

בראשית פרק כא

חלק ראשון: הולדת יצחק (פסוקים א-ז)

- א וְהָיָה פָקֶד אֶת-שָׂרָה, כְּאִשֶּׁר אָמַר; וַיַּעַשׂ ה' לְשָׂרָה, כְּאִשֶּׁר דִּבֶּר.
ב וַתֵּהָר וַתֵּלֶד שָׂרָה לְאַבְרָהָם בֶּן, לְזִקְנָיו, לְמוֹעֵד, אֲשֶׁר-דִּבֶּר אֱלֹהִים.
ג וַיִּקְרָא אַבְרָהָם אֶת-שָׁם-בְּנוֹ הַנּוֹלֵד-לוֹ, אֲשֶׁר-יָלְדָה-לוֹ שָׂרָה--יִצְחָק.
ד וַיִּמָּל אַבְרָהָם אֶת-יִצְחָק בְּנוֹ, בֶּן-שְׁמֹנֶת יָמִים, כְּאִשֶּׁר צִוָּה אֱלֹהִים.
ה וְאַבְרָהָם, בֶּן-מֵאָת שָׁנָה, בְּהוֹלֵד לוֹ, אֶת יִצְחָק בְּנוֹ.
ו וַתֹּאמֶר שָׂרָה--צִחָק, עָשָׂה לִי אֱלֹהִים: כָּל-הַשְּׁמֵעַ, יִצְחָק-לִי.
ז וַתֹּאמֶר, מִי מָלַל לְאַבְרָהָם, הִינִיקָה בָנִים, שָׂרָה: כִּי-יָלַדְתִּי בֶן, לְזִקְנָיו.

פס' א'-ז'

הנבואה של ה' מתגשמת, נולד לשרה ואברהם בן, אברהם קורא לו יצחק (בפס' ו' רומזים לנו על מדרש השם שלו – ה' עשה איתה צחוק, בגיל מבוגר מאוד נולד לה בן) כשאברהם היה בן 100 נולד יצחק.

בגיל 8 ימים אברהם עושה ליצחק ברית מילה.

חלק שני: גירוש ישמעאל והגר (פסוקים ט-כא)

- ח וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד, וַיִּגְמַל; וַיַּעַשׂ אַבְרָהָם מִשְׁתָּה גָדוֹל, בְּיוֹם הַגְּמִל אֶת-יִצְחָק.
ט וַתֵּרָא שָׂרָה אֶת-**בֶּן-הַגֵּר הַמִּצְרִי**, אֲשֶׁר-יָלְדָה לְאַבְרָהָם--מִצְחָק.
י וַתֹּאמֶר, לְאַבְרָהָם, גֵּרֶשׁ הָאִמָּה הַזֹּאת, וְאֶת-**בְּנָהּ**: כִּי לֹא יִירָשׁ **בֶּן-הָאִמָּה** הַזֹּאת, עִם-בְּנֵי עַם-יִצְחָק.

פס' ח'-ט'

יצחק גדל ונגמל, אברהם עושה לכבודו משתה גדול לחגוג זאת.

שרה, אמא של יצחק, רואה את בן הגר המצרית (ישמעאל) מצחק. לא ברור מהפסוקים מהו הפועל ומה קרה, אך מהתגובה של שרה ניתן להבין שזה משהו חמור, לפי פרשנים שהתבססו על מקומות אחרים בהם מופיע הפועל לצחק, זה במובן מיני.

שרה דורשת מאברהם לגרש את הגר ואת ישמעאל (היא לא קוראת להם בשמות שלהם, אלא מכנה את הגר "האמה הזאת" ואת ישמעאל "בן האמה" – זלזול, מזכירה לה ולאברהם בדיוק מה המעמד של הגר)

יא וַיֵּרַע הַדָּבָר מְאֹד, בְּעֵינֵי אַבְרָהָם, עַל, אוֹדֹת **בְּנוֹ**.

יב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל-אַבְרָהָם, אֵל-יֵרַע בְּעֵינֶיךָ עַל-**הַנָּעַר** וְעַל-אִמָּתְךָ--כָּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלֶיךָ שָׂרָה, שְׁמַע בְּקוֹלָהּ: כִּי בְיִצְחָק, יִקְרָא לָךְ זָרַע.

יג וְגַם אֶת-**בֶּן-הָאִמָּה**, לְגוֹי אֲשִׁימוּ: כִּי זָרַעְךָ, הוּא.

פס' י"א-י"ג

לאברהם קשה עם הדרישה לגרש את בנו (מעיד על קרבה) אבל ה' מתערב ואומר לו שעליו להקשיב לשרה אשתו ושלא ידאג לישמעאל והגר כי ה' ידאג להם. ה' אומר לו שמיצחק יהיו לו צאצאים (רומז בכך להבטחות הצאצאים בפרקים הקודמים) ומרגיע אותו שגם ישמעאל יזכה לצאצאים (רומז לכך שלא יקרה לו כלום במדבר והוא יזכה לראות צאצאים)

יד וישכם אברהם בבקר ויקח-לחם וחמת מים ויתן אל-הגר שם על-שכמה, ואת-הילד--וישלחה; ותלה ותתע, במדבר באר שבע.

טו ויכלו המים, מן-החמת; ותשלך את-הילד, תחת אחד השיחים.

טז ותלה ותשב לה מנגד, הרחק כמטחוי קשת, כי אמרה, אל-אראה במות הילד; ותשב מנגד, ותשא את-קלה ותבק.

יז וישמע אלהים, את-קול הנער, ויקרא מלאך אלהים אל-הגר מן-השמים, ויאמר לה מה-לך הגר; אל-תיראי, כי-שמע אלהים אל-קול הנער באשר הוא-שם.

יח קומי שאי את-הנער, והחזיקי את-ידך בו: כי-לגוי גדול, אשימנו.

יט ויפקח אלהים את-עיניה, ותרא באר מים; ותלה ותמלא את-החמת, מים, ותשק, את-הנער.

כ ויהי אלהים את-הנער, ויגדל; וישב, במדבר, ויהי, רבה קשת.

כא וישב, במדבר פארן; ותקח-לו אמו אשה, מארץ מצרים.

פס' י"ד-כ"א

אברהם קם בבוקר מוקדם, מכין להם לחם ומים ומשלח את הגר וישמעאל למדבר. הם הולכים פרק זמן עד שנגמר להם המים ואז הגר מניחה את ישמעאל מתחת לאחד השיחים והולכת לשבת רחוק ממנו כדי שלא תראה במותו, היא בוכה והדבר מגיע לה, מלאך ה' קורא להגר ואומר לה שתחזור אל הנער ותדאג לו, היא פוקחת את העיניים ומוצאת באר מים, היא משקה את ישמעאל, הם מתיישבים במדבר, הנער גדל ומתחזק ואמו לוקחת לו אישה מארץ מצרים. לאורך הקטע, ישמעאל לא מוזכר בשמו אלא דרך כינויים שונים: בנו, הנער, הילד, בן האמה. (מסומנים בצהוב)

חלק שלישי: הברית בין אברהם ואבימלך (פסוקים כב-לד)

כב ויהי, בעת ההוא, ויאמר אבימלך ופיכל שר-צבאו, אל-אברהם לאמר: אלהים עמך, בכל אשר-אתה עשה.

כג ועתה, השבעה לי באלהים הנה, אם-תשקר לי, ולניני ולנכדי; כחסד אשר-עשיתי עמך, תעשה עמדי, ועם-הארץ, אשר-גרתה בה.

כד ויאמר, אברהם, אנכי, אשבע.

פס' כ"ב-כ"ד

מלך בשם אבימלך ושר הצבא שלו בשם פיכל, פונים לאברהם ואומרים לו שאלוהים איתו בכל מה שהוא עושה ולכן הם מבקשים ממנו שישבע להם באלוהים שלו שהוא יעשה איתם חסד ולא ישקר להם (ברית)

אברהם נשבע

כה והוכח אברהם, את-אבימלך, על-אדות באר המים, אשר גזלו עבדי אבימלך.
כו ויאמר אבימלך--לא ידעתי, מי עשה את-הדבר הזה; וגם-אתה לא-הגדת לי, וגם אנכי לא שמעתי--בלתי היום.

פס' כ"ה-כ"ו

אברהם מוכיח את אבימלך על כך שעבדיו גזלו ממנו באר מים, אבימלך טוען שלא ידע על כך דבר.

כז ויקח אברהם צאן ובקר, ויתן לאבימלך; ויכרתו שניהם, ברית.
כח ויצב אברהם, את-שבע כבשת הצאן--לבדקו.
כט ויאמר אבימלך, אל-אברהם: מה הנה, שבע כבשת האלה, אשר הצבת, לבדנה.
ל ויאמר--כי את-שבע כבשת, תקח מידי: בעבור תהיה-לי לעדה, כי חפרתי את-הבאר הזאת.
לא על-כן, קרא למקום ההוא--באר שבע: כי שם נשבעו, שניהם.
לב ויכרתו ברית, בבאר שבע; ויקם אבימלך, ופיכל שר-צבאו, וישבו, אל-ארץ פלשתים.
לג ויטע אשל, בבאר שבע; ויקרא-שם--בשם יהוה, אל עולם.
לד ויגר אברהם בארץ פלשתים, ימים רבים.

פס' כ"ז-ל"ד

אברהם ואבימלך כורתים ברית, אברהם מביא לאבימלך שבע כבשים (מספר טיפולוגי – מספר שמבטא שלמות 3,7,10,12,40) וזה הברית ביניהם שהבאר שייכת לאברהם והם לא ייקחו רכוש אחד מהשני, אין ממש פירוט של הברית ולמה צריך אותו אלא רק תיאור של כריתת הברית ומה קורה לאחר מכן.

אברהם קורא למקום באר שבע כי שם נשבעו שניהם (פס' ל"א) – מדרש שם.

אבימלך ושר הצבא שלו חוזרים לארץ פלשתים ואברהם נשאר לגור שם.